

SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA RUS TILI DARSLARIDA KOMMUNIKATIV
KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH

Boboqulova Feruza Komilovna

boboqulova771@gmail.com

Mutaxassisligi - Pedagog "Rus tili o'qtuvchisi"

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20335130>

Annotatsiya. Mazkur maqolada rus tili darslarida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi o'rni hamda zamonaviy ta'lim jarayonidagi samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi platformalar yordamida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada rus tili darslarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning amaliy jihatlari ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, rus tili, kommunikativ kompetensiya, innovatsion texnologiyalar, ta'lim jarayoni, interaktiv metodlar, nutqiy faoliyat, raqamli pedagogika, til o'qitish metodikasi, zamonaviy ta'lim.

Аннотация. В данной статье рассматривается педагогическое значение использования технологий искусственного интеллекта на уроках русского языка, их роль в развитии коммуникативной компетенции, а также эффективность в современном образовательном процессе. Проанализированы вопросы развития речевой деятельности учащихся, формирования навыков самостоятельного мышления и повышения мотивации к изучению языка с помощью платформ на основе искусственного интеллекта. Также освещены практические аспекты применения инновационных технологий на уроках русского языка.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, русский язык, коммуникативная компетенция, инновационные технологии, образовательный процесс, интерактивные методы, речевая деятельность, цифровая педагогика, методика преподавания языка, современное образование.

Abstract. This article discusses the pedagogical significance of using artificial intelligence technologies in Russian language lessons, their role in developing communicative competence, and their effectiveness in the modern educational process. The article also analyzes the issues of improving students' speech activity, developing independent thinking skills, and increasing motivation for language learning through artificial intelligence-based platforms. In addition, practical aspects of applying innovative technologies in Russian language classes are examined.

Keywords: Artificial intelligence, Russian language, communicative competence, innovative technologies, educational process, interactive methods, speech activity, digital pedagogy, language teaching methodology, modern education.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar taraqqiyoti davrida xorijiy tillarni samarali o'qitish masalasi ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xususan, rus tilini o'qitishda o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri sanaladi. Kommunikativ kompetensiya — bu insonning til vositalari yordamida erkin muloqot qilish, fikrini aniq ifodalash, suhbatni tushunish va turli kommunikativ vaziyatlarda to'g'ri munosabat bildirish qobiliyatidir.

Zamonaviy ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining keng joriy etilishi o'qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Ayniqsa, til o'rganish jarayonida sun'iy intellekt asosidagi dasturlar, virtual yordamchilar, interaktiv platformalar va chatbotlardan foydalanish o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Sun'iy intellekt nafaqat bilim berish vositasi, balki o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi interaktiv hamkorlikni kuchaytiruvchi zamonaviy pedagogik mexanizm sifatida ham ahamiyat kasb etadi.

Rus tili darslarida sun'iy intellektdan foydalanish talaffuzni to'g'rilash, grammatik xatolarni aniqlash, lug'at boyligini oshirish va real kommunikativ muhit yaratishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu bois ushbu mavzu bugungi kunda ilmiy-pedagogik jihatdan dolzarb hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni

Sun'iy intellekt — bu inson tafakkuriga xos vazifalarni bajarishga qodir bo'lgan zamonaviy texnologiyalar majmuasidir. Hozirgi kunda ta'lim tizimida sun'iy intellektdan foydalanish keng ommalashib bormoqda. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'qitishda ushbu texnologiyalar samarali natijalarni bermoqda.

Rus tili darslarida sun'iy intellekt asosidagi platformalardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Chunki bunday texnologiyalar individual yondashuvni ta'minlaydi, har bir o'quvchining bilim darajasiga mos topshiriqlarni taklif etadi hamda o'zlashtirish jarayonini nazorat qiladi.

Masalan, sun'iy intellekt asosidagi chatbotlar orqali o'quvchilar rus tilida virtual suhbat olib borish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning og'zaki nutqini rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek, avtomatik tarjima va nutqni tanish dasturlari talaffuz ustida ishlashda muhim vosita hisoblanadi.

Kommunikativ kompetensiyaning mohiyati

Kommunikativ kompetensiya til o'rganish jarayonining asosiy maqsadlaridan biridir.

Ushbu kompetensiya quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

lingvistik kompetensiya;

nutqiy kompetensiya;

ijtimoiy-madaniy kompetensiya;

pragmatik kompetensiya;

strategik kompetensiya.

Rus tili darslarida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun o'quvchilarni real hayotiy vaziyatlarga yaqinlashtirish muhim ahamiyatga ega. Sun'iy intellekt texnologiyalari aynan shu imkoniyatni yaratadi. Masalan, virtual muloqot platformalari orqali o'quvchilar turli mavzularda suhbat qurish, savollarga javob berish va mustaqil fikr bildirish ko'nikmalarini egallaydilar.

Rus tili darslarida sun'iy intellektdan foydalanish usullari

Rus tilini o'qitishda quyidagi sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish mumkin:

1. Chatbotlar va virtual yordamchilar

Chatbotlar o'quvchilarga rus tilida muloqot qilish imkonini beradi. Ular savollarga javob qaytaradi, grammatik xatolarni tuzatadi va yangi so'zlarni o'rgatadi. Bu esa o'quvchilarning kommunikativ faolligini oshiradi.

2. Nutqni aniqlash dasturlari

Nutqni tanib olish texnologiyalari talaffuzdagi xatolarni aniqlashga yordam beradi.

O'quvchi rus tilidagi matnni o'qiganida dastur uning talaffuzini tahlil qiladi va kamchiliklarni ko'rsatadi.

3. Interaktiv ta'lim platformalari

Sun'iy intellekt asosida ishlovchi platformalar o'quvchilarning bilim darajasini aniqlab, individual topshiriqlar beradi. Bu esa o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

4. Avtomatik tarjima vositalari

Tarjima dasturlari yangi so'z va iboralarni tushunishda yordam beradi. Shu bilan birga, o'quvchilar matn ustida mustaqil ishlashni o'rganadilar.

Sun'iy intellektning afzalliklari

Rus tili darslarida sun'iy intellektidan foydalanish quyidagi ijobiy natijalarni beradi:

o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi ortadi;

dars jarayoni interaktiv va qiziqarli bo'ladi;

individual ta'lim imkoniyati yaratiladi;

o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqi rivojlanadi;

mustaqil ta'lim olish ko'nikmasi shakllanadi;

vaqt tejaladi va ta'lim sifati oshadi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt o'qituvchining ish faoliyatini ham yengillashtiradi.

Topshiriqlarni tekshirish, baholash va tahlil qilish jarayonlari avtomatlashtiriladi.

Muammolar va yechimlar

Shunga qaramay, sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'limga joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik vositalarning yetishmasligi, internet sifati pastligi va ayrim pedagoglarning raqamli ko'nikmalari yetarli emasligi muammolar qatoriga kiradi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun:

o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish;

ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlash;

sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha metodik qo'llanmalar yaratish muhim hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari rus tili darslarida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va til o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun'iy intellekt asosidagi interaktiv platformalar, chatbotlar va virtual yordamchilar yordamida o'quvchilar real kommunikativ muhitga yaqin sharoitda bilim olish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Natijada ularning rus tilida erkin muloqot qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Kelajakda sun'iy intellekt texnologiyalarining yanada rivojlanishi ta'lim tizimida yangi pedagogik imkoniyatlarni yaratadi va xorijiy tillarni o'qitish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Azimov E.G., Shchukin A.N. Metodika prepodavaniya russkogo yazyka kak inostrannogo. – Moskva: Russkiy yazik, 2018.
3. Passov E.I. Kommunikativniy metod obucheniya inostrannomu yaziku. – Moskva, 2017.
4. Polat E.S. Noviye pedagogicheskiye i informatsionniye texnologii v sisteme obrazovaniya. – Moskva, 2019.
5. Safarova R. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ta’lim sifati. – Toshkent, 2021.
6. Muslimov N.A. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent, 2020.
7. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2016.
8. Xolbekov A. Raqamli pedagogika asoslari. – Toshkent, 2022.
9. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent, 2019.
10. Internet manbalari va elektron ta’lim platformalari materiallari.